

C r i t i c s - P o i n t

Συζυγία ἐπετειῶν (Σκαλκώτας, 1821)
κομίζει Ἑλληνικὴ Μουσικὴ στὴν ΚΟΑ!

Ἑκκλησιαστικὲς ἐρμηνεῖες τῶν Ἑλληνοσλαβικῶν ἑκτο-
ρος Ταρτανῆ καὶ Ἀλβανοῦ βιολιστοῦ Jonian Kadesha
νεκρανασταίνουν (πλὴν Σκαλκώτα) Καλομοίρη, Σκλάβο καὶ
Πετρίδη!

25/2019.

τοῦ ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΕΩΤΣΑΚΟΥ.

ΣΥΖΥΓΙΑ ΕΠΕΤΕΙΩΝ (ὅπως «συζυγία πλανητῶν») ὡς ἡ 70ῆ τοῦ
θανάτου τοῦ Νίκου Σκαλκώτα καὶ ἡ 200ῆ τοῦ 1821, μετὰ διετίαν (ἀπὸ
τώρα ὅμως ἄρχισε τὸ Μεγάλο Φαγοπότι, πρωτοστατούσης τῆς Γιάννας
Ἀγγελοπούλου, ναι ντέ, τῆς Χαλυβούργως, ὅπως τὴν ἔλεγεν ἡ ἀξέχαστη
Μαλβίνα Κάραλη [1954-2002] φυσικὰ πρὸ 2004, πὺ νὰ πάει στὸν
ἀγύριστο—τὸ 2004, ὄχι ἡ Γιάννα...) χρησίμεψε σὰν ἄλλοθι στὸν ἐπὶ
κεφαλῆς τῆς ΚΟΑ Στέφανο Τσιαλῆ πὺ μᾶς κάθησε στὸ σβέρκο γιὰ
δεύτερη ζετία ἡ Λύδια Κονιόρδου, προπροηγούμενη ἸΠΠΟ, γιὰ νὰ
«ἐπιτρέψει» στὴν ΚΟΑ νὰ παίξει Ἑντεχνη Ἑλληνικὴ Μουσικὴ (EEM).
Διότι ὁ κ. Τσιαλῆς, ὡς πασίγνωστον, δὲν ἄφησε σκιὰν ἀμφιβολίας γιὰ τὰ
αἰσθήματά του πρὸς τὴν EEM (ἄς τὴν ἄγνοεῖ 1000%): ταυτίζονται
πλήρως μὲ ἐκεῖνα τῶν ἰσλαμιστικῶν σφαγέων τῆς Ἀλ Κάϊντα καὶ τοῦ
ISIS πρὸς τοὺς ἀπίστους γενικῶς, δηλαδὴ πρὸς ὅ,τι δὲν εἶναι ὄχι ἀπλῶς
Ἰσλάμ ἀλλ' ISIS.

Δὲν εἶχα ἀκούσει τὸν κ. Ταρτανῆ στὴν προηγούμενη ἐμφάνισή του μὲ
τὴν ΚΟΑ, σὲ πρόγραμμα πὺ βοοῦσε πὺ εἶχε σκαρώσει ὁ κρατικάρχης
Τσιαλῆς—Τέσσερις Ἐποχὲς Βιβάλντι καὶ Γκλαζουνῶφ. Γιὰ μένα λοιπὸν

ἀποτελοῦσε μέγιστην ἔκπληξη αὐτὸς ὁ ψηλὸς, λεπτοκαμωμένος, χλωμὸς καὶ μελαχροινὸς νέος (ἴσως κάτω τῶν 30 ἐτῶν) ποὺ τὴν ἡλικία του, μάταια ἀγωνιζόταν νὰ μεγαλώσει ἢ...ἰσλαμιστικότερη μαύρη γενειάδα του. Σχολιάζουμε λοιπὸν πρῶτα τοὺς δύο ὑψηλοτάτου ἐπιπέδου ἐρμηνευτές, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὴν κατατοπιστικότερη συνέντευξή του κ. Ταρτανῆ στὸ διαδικτυακὸ LIFO, προφανῶς 7.11.2019.

1. Θεωρεῖ ὅτι τὸ ἑλληνικὸ κοινὸ «εἶναι κοινὸ ποὺ γενικῶς δὲν ἔχει κόμπλεξ μὲ τὴ μουσικὴ ἱστορία του». Ὑπερθεματίζουμε! Διότι γιὰ νὰ ἔχεις (ἢ...νὰ μὴν ἔχεις) κόμπλεξ μὲ κάτι, πρέπει πρωτίστως νὰ τὸ γνωρίζεις. Καὶ τοῦλάχιστον ἀπὸ τὸ 1891 (διορισμὸς τοῦ ἀρχιατάλαντου καὶ κομπλεξικότετου Γεωργίου Νάζου ὡς διευθυντοῦ τοῦ Ὠδείου Ἀθηνῶν ἀπὸ τὸν Κροῖσο Ἀνδρέα Συγγρὸ, προδήλως καταληστεύσαντα τὴν Ὀθωμανικὴν Αὐτοκρατορία) οἱ πάντες, πλὴν ἐλαχίστων ἀγωνιστῶν, ἔκαμαν τὰ πάντα γιὰ νὰ κρατήσουν τὸν Ἕλληνα φιλόμουσο μακριὰ ἀπὸ τὴν EEM. Ὁ κ. Τσιαλῆς εἶναι ἀπὸ τοὺς τελευταίους παραλαβόντες τὴ σχετικὴ σκυτάλη.

2. Ἀκόμη; «Ἡρωα θεωρῶ τὸν φίλο καὶ μέντορά μου Θεόδωρο Κουρεντζῆ, (...). Ἡρωες τῆς σκέψης, οἱ ὁποῖοι μὲ συνοδεύουν πάντοτε, εἶναι κυρίως ὁ μεγαλύτερος ποιητὴς ὅλων τῶν ἐποχῶν, ὁ Ὅμηρος καὶ ὁ φιλόσοφος Ἡράκλειτος». Ὑπερθεματίζουμε γιὰ τοὺς δύο τελευταίους ἀλλὰ διαφωνοῦμε 1000% γιὰ τὸν Κουρεντζῆ, χωρὶς, πρὸς Θεοῦ, νὰ ἀμφισβητοῦμε τὸ ἀπαραγράπτως ἱερὸ δικαίωμα τοῦ κ. Ταρτανῆ νὰ ἐπιλέγει τοὺς φίλους του. Ἐλπίζουμε μόνον νὰ μὴν τοῦ δίδαξε ὁ Κουρεντζῆς τίς ἐπιδόσεις του ὡς πρωταγωνιστοῦ τῆς ταινίας *Ντάου τοῦ Ρώσου* Ἰλνα Κρζανόφσκι (βλ. προηγούμενη κριτικὴ μας, ἀρ. 25/2019, πάντα **Critics-Point**). Τοῦ θυμίζουμε ὅμως τὸν πασίγνωστο λόγο τοῦ Ἡράκλειτου γιὰ τὸν Ὅμηρο: *Ὅμηρος ἄξιός ἐκ τῶν ἀγῶνων ἐκβάλλεσθαι καὶ ραπίζεσθαι καὶ Ἀρχίλοχος ὁμοίως* (προφανῶς ὁ Ἡράκλειτος ἀμφισβητοῦσε τὴν παιδευτικὴν ἀξία τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν). Τί θὰ ἔγραφε, ἄραγε, ἓνας σημερινὸς Ἡράκλειτος γιὰ τὸν...Κουρεντζῆ ποὺ βρίσκεται στοὺς ἀντίποδες τοῦ Ὀμήρου;

Περνοῦμε ὅμως στὴ συναυλία, ἐπισημαίνοντας ὅτι ὁ κ. Ταρτανῆς, ἀφοῦ κατὰ τὸ LIFO, διετέλεσε ἐπιτυχῶς **Kapellmeister** (γερμ. ἀρχιμουσικός· κατὰ LIFO καλλιτεχνικὸς διευθυντής) στὴν Ὀπερα τοῦ **Bremerhaven**, πρόσφατα ἀνέλαβε τὴν ἴδια θέση στὴν Ὀπερα τοῦ **Freiburg** (ἰν **Breisgau** προφανῶς), ὅπου ἔζησε καὶ δίδαξε στὴν ἐκεῖ Μουσικὴ Ἀκαδημία, ὁ μέγας καὶ ἀληθινομόνητος συνθέτης μας Ἀργύρης Κουνάδης (1924-2011) συνθέτης περίπου δεκάδος ὀπερῶν, ἐν πολλοῖς ἀγνώστων

στην Ελλάδα που σημείωσαν πανευρωπαϊκήν έπιτυχία. Άς τὸ ἔχει ὑπ' ὄψιν ὁ νέος **Kapellmeister** πὸ οἱ ἐπιδόσεις του στὸ 100% ἑλληνικὸ πρόγραμμα μᾶς συνεπῆραν.

1. ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ, ΜΑΝΩΛΗΣ (1883-1962): *Ὁ Θάνατος τῆς ἀντρεωμένης*, συμφωνικὸ ποίημα (Πάσχα 1944), α' ἔκτ. ὑπὸ τῆ δ/ση τοῦ συνθέτη, ΚΟΑ, 26 Ὀκτ. 1945. Ἐξαρχῆς, μᾶς μάγεψεν ὁ τέλειος συγχρονισμὸς τῆς ΚΟΑ, ὁ ἐντυπωσιακῆς καθαρότητος χωρισμὸς τῆς πληθωρικῆς καλομοιρικῆς ἐνορχηστρώσεως σὲ ἄψογα νοηματοδοτημένα στὴν ἐκφραστικὸτατη ροή τους ἠχητικὰ πλάνα, ἡ εὐρύτατη, ἐπίσης ἄψογα ἀλφαιασμένη γκάμμα δυναμικῶν διαβαθμίσεων ἀπὸ **ppppp** σὲ **fffff**.

2. ΣΚΑΛΚΩΤΑΣ, ΝΙΚΟΣ (1904-1949): *Κοντσέρτο γιὰ βιολί καὶ ὀρχήστρα* (Ἀθήνα 1937-38). Σὲ ἓνα κείμενο-ποταμὸ παρμένο ἀπὸ τὸ πρόγραμμα τῆς ΚΟΑ (συναυλία τῆς 5.10.2012), ὁ βιολιστῆς μιλάει γιὰ ὅ,τι ἄλλο δὲ βάζει ὁ νοῦς, ἀλλὰ καὶ τὴν κρατικὴν ἀστοργία πρὸς τὴν *ΕΕΜ*, μὸλις ἀφιερώνοντας δέκα ἀξιοθρήνητες ἀραδίτσες, πὸ ἐλάχιστο βοηθοῦν τὴν προσέγγιση τοῦ ἀκροατοῦ σὲ ἔργο δύσκολα προσεγγίσιμο. Ὁ Ταρτανῆς, προσαρμόσθηκε ἀνετότατα, ἀπὸ τὴν ἠχητικὴ πυκνότητα τοῦ Καλομοίρη (τῆς ὁποίας ὅμως ἀφαίρεσε μαγικὰ τὸ βάρος) στὴν πιὸ ἀνάλαφρη σκαλκώτεια ἐνορχήστρωση. Τόσο πὸ τὸ ἠχητικὰ ἀβαρὲς μὸ θύμισε...*Κλασσικὴ Συμφωνία* τοῦ Προκόφιεφ! Κρίνοντας τὴν πρηγουμένη ἐκτέλεση (βλ. ἐφ. *Ἐξπρές*, Ἔτος 50ῶ, ἀρ φύλλου 14.801, Σάβ. , 13 Ὀκτωβρίου 2012, σελ. 29) ἀνέλυσα ἐξ' ἀκοῆς μόνον διεξοδικότατα ἀριστούργημα ἀναπέμπον μᾶλλον στὸν **Alfredo Casella** (1883-1947), πὸ εἶχε νὰ ἀκουσθεῖ ἐν Ἑλλάδι 7 ὀλόκληρα χρόνια. Ἄγνωστος προφανῶς στὸ ἀθηναϊκὸ κοινὸ, ὁ νεαρότατος Ἄλβανὸς σολίστ **Jonian Kadesha** (ἐξελλ. Ἑλίας· κακὴ ἀλλὰ μόνη, ἐφικτὴ ἑλληνικὴ μεταγραφή τοῦ ἀλβανικοῦ ὀνοματεπωνύμου): Γιονιάν Καντέσα), γιὸς, ἂν δὲ σφάλλω, ἀξιολογότατου βιολιστοῦ καὶ παιδαγωγοῦ ἐγκατεστημένου στὴν Ἀθήνα. **Arben Kadesha**, μέλους τῆς Συμφωνικῆς τοῦ Δήμου Ἀθηναίων, ἀπὸ τοὺς συμπατριῶτες του ὁμοτέχνους πὸ συνέβαλαν μοναδικὰ στὴν ἀνοδο τοῦ ὡς τὸ 1992 τρισά-θλιου ἐπιπέδου τῶν ἑλληνικῶν ὀρχηστρῶν. Τὴ λαμπρὴ διεθνῆ σταδιοδρομία τοῦ Γιονιάν, παρακολουθῶ χάρη στὸ διαδικτυακὸ τρισεβδομαδιαῖο ἀλβανικὸ μουσικὸ περιοδικὸ **Opusalb**—ἐκδότης ὁ φίλος συνθέτης καὶ καθηγητῆς τῆς Μουσικῆς Ἀκαδημίας Καλῶν Τεχνῶν τῶν Τιράνων, τοῦ ἀνωτάτου ἀλβανικοῦ μουσικοῦ ἐκπαιδευτικοῦ ἰδρύματος, **Nestor Kraja**. Τὴ δικαίωσε πλήρως ἡ διαυγέστατη ἐρμηνεία του ἔργου δύσκολα προσεγγίσιμο. Ἰδεώδους τονικῆς ἀκριβείας καὶ νοηματικῆς διαφάνειας βιολιστικότατα ἦχος καὶ **toucher**, προσηκόντως καθαρὴ προσέγγιση

τῆς ἀτονικῆς (ἀδιαφορῶ πλήρως ἂν εἶναι καὶ 12φθογγη) γραφῆς. Ταρτανῆς καὶ Καντέσα ἀνέδειξαν τὴ μέγιστη προσωπικότητα τοῦ συνθέτου: θεματικὴ καὶ μοτιβικὴ ἀναγλυφικότητα (ἐκτενῆς ὀρχηστρική εἰσαγωγή), ρυθμικότατο μεσαῖο τμήμα ἀναπέμπον στοὺς σκαλκώτειους Ἑλληνικοὺς Χορούς, ἀβίαστη μελωδικὴ ροὴ τοῦ σολίστ. II. **Andante con spirito**, ἴσως ἐκτενέστερο μέρος τοῦ ἔργου. Μετὰ τὴν εὐρηματικότατη ἐναρκτήριο καντιλένα (σόλο ὄμποε), κινήθηκε ὄνειρικά στὶς ψηλότερες περιοχὲς τοῦ ἠχητικοῦ φάσματος. III. **Allegro vivo, vivacissimo - Prestissimo**. Ξανὰ ἡ ρυθμικὴ τῶν Ἑλληνικῶν Χορῶν. Σὲ ὅλη τὴ διάρκεια τῆς ἐρμηνείας, εἴχαμε ζωηρὴν αἴσθηση ἑνὸς ὑφέροντος τονικοῦ κέντρου (ρε;), σποραδικότατα ὅμως αἰσθητοῦ, Εὖγε σὲ σολίστ καὶ ἀρχιμουσικό.

Ὅλο τὸ πρόγραμμα, ἔπρεπε νὰ εἶναι πασίγνωστο στὸν Ἑλληνα φιλόμουσο, ἐπιούσιος ἄρτος του. Ὅμως, πλὴν τοῦ Σκαλκώτα (τελευταία ἀκρόαση πρὸ...7ετίας) εἴχαμε δεκαετίες νὰ ἀκούσουμε τοὺς Σκλάβο καὶ Πετρίδη.

3. ΣΚΛΑΒΟΣ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ (1886-1976): Ἀετός, συμφωνικὸ ποίημα πάνω στὸ ὁμώνυμο κλέφτικο τραγοῦδι. (1922· τὸ ἔντυπο πρόγραμμα τὴν ἀποσθωποῦσε). Ἡ σφριγηλότατης καὶ ἠχητικὰ διαυγέστατη προσέγγιση Ταρτανῆ, μᾶς ἀποκάλυψε ἀνυποποψίαστη ὡς τώρα ἀρμονικὴ ροή, θεματικὸ πλοῦτο καὶ ἐνορχηστρωτικὴ δεξιότητα, πού ἔκρουβαν ἀμέτρητες παληγὲς ἐκτελέσεις ἢ ἠχογραφήσεις τοῦ ἔργου.ν Τελικά, ἴσως σημαντικότερη σελίδα τῆς Ἑθνικῆς Σχολῆς μας.

4. ΠΕΤΡΙΔΗΣ, ΠΕΤΡΟΣ (1892-1977): Κλέφτικοι Χοροὶ (τελικὴ μορφή 1925). Συντομότερη (5'-6');, ἀναπτυξιακὰ ὅμως σφιχτοπλεγμένη ραψωδία μᾶλλον παρά συμφωνικὸ ποίημα. Ἡ ἐκτέλεση ἀνέδειξε τοὺς χυμούς καὶ τὰ χρώματα μιᾶς μουσικῆς νιότης, πού ὁ συνθέτης στὸ μεγαλύτερο μέρος πλούσιας δημιουργίας, θυσίασεν ἀνελέητα σὲ μιὰ βυζαντινογενῆ καὶ ἐγκραλικότητα, ἀντιστικτικὴ ξεραΐλα. Ἄπειρες εὐχαριστίες στοὺς κ.κ. Ταρτανῆ καὶ **Kadesha** γιὰ τὴν ὑπέροχη βραδιά ἐνώπιον κοινὸ σχεδὸν διπλάσιου ἐκείνου τῶν συναυλιῶν ρουτίνας τῆς ΚΟΑ (ΜΜΑ, αἴθουσα ΧΔΑ, 8.11.2019).

Λέξεις: 1088.

